

පටිච්චසමුප්පාදය (පස්වෙනි කොටස)
25.05.2019 - ශ්‍රී ලංකාරාමය
නවසීලන්තය

මේ වෙලාවේදී අපි මේ පින්වතුන්ට කියලා දෙනවා පටිච්චසමුප්පාදය ගැන කියලා දීප්‍ර පාඩමේ ඉතිරි කොටසක්. ගිය අවස්ථාවේදී අපි පිංවතුන්ට මතක් කළා කොහොමද අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍යය වෙලා සංඛාර හැදෙන්නේ කියලා. අවිද්‍යාව කොහොමද සංඛාර වලට ප්‍රත්‍යය වෙන්නේ කියලා, කියලා දුන්නා. ඊට පස්සේ පාඩමේදී අපි කියලා දුන්නා කොහොමද සංඛාර නිසා විඤ්ඤාණයක් හැදෙන්නේ කියලා. ඒවාගේම විඤ්ඤාණ කියලා කියන්නේ කොයි හරියේ තිබෙන ඒවාද කියලත් කියලා දුන්නා. ‘විඤ්ඤාණ’ අවස්ථා දෙකකදී කියවෙනවා. සංස්කාර නිසා පහළ වෙන්නා වූ විඤ්ඤාණ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණත් වෙනවා, ප්‍රචාන්ති විඤ්ඤාණත් වෙනවා. ප්‍රතිසන්ධිය දෙන්නෙත් ප්‍රචාන්ති විපාක හැටියට ඉදිරිපත් වෙන්නෙත් සංස්කාර නිසයි. සඬ්ඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං කියලා කියන්නේ ඒකයි.

අද මේ පිංවතුන්ට කියලා දෙන්නේ විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං කියන කොටස, ‘නාම රූප’ සකස් වෙන්නේ කොහොමද කියලා. ඉස්සරවෙලා අපි දැනගන්න ඕනෑ විඤ්ඤාණය කියලා කිව්වේ මොකක්ද කියලා. විඤ්ඤාණ කියලා කිව්වේ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයට හෝ ප්‍රචාන්ති විඤ්ඤාණයට. මේවා විපාක විඤ්ඤාණ. මේවා විපාක වශයෙන් පහළ වෙන්නේ ඊට ඉස්සර මොකක් හරි කර්ම ශක්තියක්, බල ශක්තියක් හැදිලා නිරූපණය වෙලා තිබුණ නිසා. දැන් එතකොට ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණ නිසාත් ප්‍රචාන්ති විඤ්ඤාණ නිසාත් පහළ වෙන්නාවූ තවත් ධර්ම ටිකක් තිබෙනවා. ඒ තමයි නාම සහ රූප කියලා කියන්නේ. නාම ධර්ම සමුහයක් තිබෙනවා, රූප ධර්ම සමුහයක් තිබෙනවා.

නාම ධර්ම කියලා කියන්නේ මොනවාද? නාම ධර්ම කියලා කියන්නේ වේදනාවටයි සංඥාවටයි සංස්කාරයටයි. නාම ධර්ම අයිති වෛතසික කාණ්ඩයටයි. මේ නාම ධර්ම ක්‍රම දෙකකට කියලා දෙනවා.

- එක අවස්ථාවක තුන් ආකාරයකට කියලා දෙනවා.
- තව අවස්ථාවක පස් ආකාරයකට කියලා දෙනවා.

‘විඤ්ඤාණ පච්චයා **නාමරූපං**’ කියන තැන අපිට දැනගන්න තිබෙන්නේ **නාම** ධර්ම කියන්නේ මොනවාද **රූප** ධර්ම කියන්නේ මොනවාද කියලයි.

‘නාම රූප’ කියන එකයි ‘විඤ්ඤාණය’ කියන එකයි දෙකක්. ‘විඤ්ඤාණය’ කියලා කියන්නේ ප්‍රධාන අංගය. ඒක තුළ පහළ වෙන දේවල් වලට කියනවා ‘නාම ධර්ම’ කියලා.

නාම ධර්ම තුන්
ආකාරයකට දක්වනවා

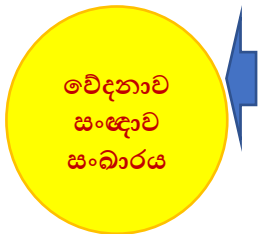
- 1) වේදනා
- 2) සංඥා
- 3) සංඛාර

නාම ධර්ම පස් ආකාරයකට
දක්වනවා

- 1) වේදනා
 - 2) සංඥා
 - 3) වේතනා
 - 4) එස්ස
 - 5) මනසිකාර
- } සංඛාර

‘සංඛාර’ කියන වචනය සමහර අවස්ථාවලදී ‘වේතනා’ ‘එස්ස’ ‘මනසිකාරය’ කියන වචන වලින් හඳුන්වනවා. ‘වේතනා’ ‘එස්ස’ ‘මනසිකාරය’ කියලා තිබුණොත් අපි හිතා ගන්න ඕනෑ ඒ කියන්නේ සංඛාර කියලා. කෙටි ක්‍රමයෙන් කියනකොට සංඛාර කියලා කියනවා. විස්තර ක්‍රමයට කියනකොට ‘වේතනා’ ‘එස්ස’ ‘මනසිකාරය’ කියලා කියනවා.

මේ වේදනා සංඥා සංඛාර කියන ධර්ම පහළ වෙන්නේ නෑ, විඤ්ඤාණයක් පහළ උනේ නැත්නම්. ඒක හරියට කියනවානම් විඤ්ඤාණය ප්‍රධාන ගෙදර කියලා ගත්තොත් ඒක ඇතුළේ තිබෙන ඒවා තමයි වේදනාව සංඥාව සහ සංඛාර.

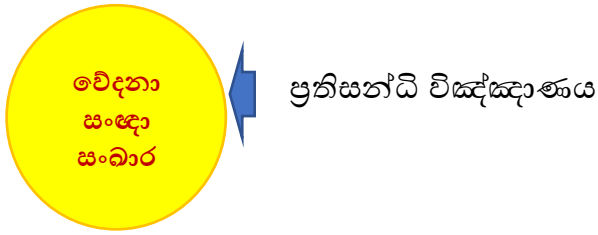
විඤ්ඤාණය (‘වේදනා’ ‘සංඥා’ ‘සංඛාර’ කියන ධර්මතා වලට මතු වෙන්න තැනක් නෑ මේ විඤ්ඤාණය පහළ උනේ නැත්නම්)

ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයක් හටගන්නේ නැතුව වේදනා සංඥා සංඛාර කියන චෛතසික ධර්ම පහළ කරන්න බෑ. ඒක නිසා කියනවා ‘විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමං’ කියලා.

අපි හිතමු වෙන කොහේ හරි තැනක අපි කුසලයක් වඩලා පිනක් කරලා සංස්කාර ධර්මයන් හදලා මිටි පිටින් එක්කාසු වෙලා තිබෙනවා කියලා. එහෙම තිබෙන සංස්කාර ගොඩෙන් යම් කිසි වෙලාවක අපි ප්‍රතිසන්ධිය ගන්නවා නම් ඒ අවස්ථාවේදීම, ඉස්සෙල්ලාම බැස ගන්නවා විපාක විඤ්ඤාණයක්.

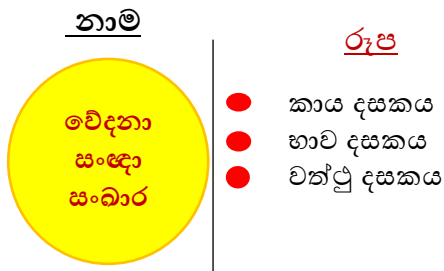
විපාක විඤ්ඤාණය = ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය.

මේ විඤ්ඤාණය පහළ වෙන්නේ කර්මයෙන්. ප්‍රතිසන්ධි අවස්ථාවේදී ඒ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය ඇතුළේ පහළ වෙනවා වේදනා සංඥා සංඛාර කියන ධර්මතා තුන.

මේ අවස්ථාවට කියනවා ‘විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමං’ කියලා.

අපි හිතමු මේ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය මවු කුසක පහළ වෙනවා කියලා. එතකොට ඇතිවෙනවා ධර්මතා තුනක්. ඒ තමයි කාය දසකය - භාව දසකය - චන්ද්‍ර දසකය. දැන් එතකොට එතැන තිබෙනවා නාම සහ රූප.

ඉහත සඳහන් වේදනා සංඥා සංඛාර යන නාම ධර්ම වලටයි කාය දසකය - භාව දසකය - චන්ද්‍ර දසකය යන රූප ධර්ම වලටයි එකට පහළ වෙන්න ප්‍රධාන වූ force එක තමයි විපාක විඤ්ඤාණය. ප්‍රතිසන්ධි අවස්ථාවේදී විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං කියලා කියන්නේ ඔන්න ඔය නිසයි.

වේදනා සංඥා සංඛාර කියන නාම ධර්ම විකටත් කාය දසකය - භාව දසකය - චන්ද්‍ර දසකය යන රූප ධර්ම විකටත් පහළ වෙන්න විශේෂයෙන්ම අවග්‍රායි විපාක විඤ්ඤාණය. මේක හරි සියුම් තැනක්.

මේ විපාක විඤ්ඤාණය පහළ උනේ නැත්නම් කාය දසකය - භාව දසකය - චන්ද්‍ර දසකය යන කිසිවක් පහළ වෙන්නේ නෑ. මේ රූප පහළ කරන ශක්තිය තිබෙන්නේම විපාක විඤ්ඤාණයේ. ඒක නිසා කියනවා විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං කියලා. ඒවාගේම මේ අවස්ථාවේදී විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමං කියන්නත් පුළුවන්. විඤ්ඤාණ පච්චයා රූපං කියන්නත් පුළුවන්.

(දැන් අපිට තිබෙන වේදනා සංඥා චේතනා එස්ස මනසිකාර කියන හැම දේම පහළ වෙන්නේ ප්‍රවෘත්ති වශයෙන්).

මේ පටිච්චසමුප්පාදය බොහොම ගැඹුරුයි. සුක්ෂමයි. බොහොම කල්පනා කරලා බොහොම ඕනෑ කමින් පරෙස්සමෙන් පැහැදිලිව බොහොම පිරිසිදුව මේ කාරණය තේරුම් ගන්න උත්සාහ කරන්න ඕනෑ.

අණ්ඩප ජලාබුජ සංසෙදප ඕපපාතික කියලා සත්වයෝ උපදින ක්‍රම හතරක් තිබෙනවා. මෙහිදී සමහර අයට නාම රූප ධර්ම පහළ වන ක්‍රමයක් තිබෙනවා. අපි බලමු.

සමහර අය පහළ වෙනවා භාව රූප නැතුව. සාමාන්‍යයෙන් කෙනෙක් උපදින කොට කාය දසකය - භාව දසකය - වන්ථු දසකය කියලා දසක තුනක් පහළ වෙනවා. ඊට පස්සේ මවු කුසේ ඉඳලා ටික කාලයක් ගියාට පස්සේ ඒ රූප වැඩිලා තව රූප කලාප හතරක් පහළ වෙනවා. ඒ තමයි වක්ඛු දසකය - සෝත දසකය - සාණ දසකය - ජීවිහා දසකය. (කාය දසකය භාව දසකය සහ වන්ථු දසකයට ප්‍රතිසන්ධි අවස්ථාවේදීම පහළ වෙනවා)

මේ පින්වතුන්ට තේරෙනවද ඇයි මම රූප ගැන කලා කරනකොට මේ ‘දසකය’ ‘දසකය’ කියන වචනය පාවිච්චි කරන්නේ කියලා. එතැන රූප දහයක් තිබෙනවා. හොඳයි මම දැන් මේ පින්වතුන්ට කියලා දෙන්නම් රූප කියන්නේ මොනවාද කියලා.

අපි පොඩි කාලේ ඉගෙන ගත්තේ රූප කියන්නේ සතුන්ගේ රූප වගේ අදින පිංතූර වලට කියලා. නමුත් අභිධර්ම විග්‍රහයේදී රූප කියලා කියන්නේ ඒ අදින රූප වලට නොවෙයි. අභිධර්ම විග්‍රහයේදී අපි රූප කියලා කියන්නේ පයවි - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ කියන මේ ධර්මතා හතරට. මේවාට කියනවා මහා භූත රූප කියලා. මේ පයවි රූපය අදින්න බෑ. ආපෝ රූපය අදින්න බෑ. තේජෝ රූපය අදින්නත් බෑ. වායෝ රූපය අදින්නත් බෑ.

හැබැයි ලෝකයාට කලා කිරීමේදී පයවි රූපය කියලා ගස් ගල් කඳු ආදියද, ආපෝ රූපය කියලා දිය ඇලි ආදිය පෙන්නනවා, ඒ රූප වැඩිවශයෙන් ඇති තැන් සලකාගෙන. ඇත්තටම දිය ඇල්ල ආපෝ රූපය නොවෙයි, අපෝ රූපය වැඩියෙන් තිබෙන තැනක් දිය ඇල්ල කියන්නේ. ඒවාගේම තේජෝ රූපය කියලා ගින්දර ඇඳලා පෙන්නවා. ගින්දර කියන්නේ තේජෝ ධාතුව ඉතාම වැඩි තැනක්. ඒවාගේම වායෝ රූපය කියලා සුළඟද ඉරි කැලි කීපයකින් අපිට ඇඳලා පෙන්නනවා, නමුත් එහෙම සුළඟ ඇඳලා පෙන්නන්න බෑ.

අභිධර්මයේ තිබෙනවා රූප 28ක්. පයවි ආපෝ තේජෝ වායෝ කියලා ගුණ 4 ක් තිබෙනවා. මේ හතරට කියනවා මහා භූත රූප නැත්නම් ප්‍රධාන රූප එහෙමත් නැත්නම් මව් රූප කියලා.

මේ හතර හැරුනහම තවත් තිබෙනවා රූප 24ක්. ඒ තමයි මේ කියන්නා වූ භූත රූප හතර ආශ්‍රය කරගෙන ඒවා ගෙයක් හැටියට පවත්වාගෙන ඒක ආධාර කරගෙන තිබෙන රූප 24. ඒ රූප 24 ට කියනවා උපාදාය රූප කියලා.

අපි මුහුද ගාවට ගියහම වතුර ජේනවා. ඒ වතුර නිල් පාටයි. අපි මුහුද ළඟටම ගිහිල්ලා වතුර ටිකක් අතට ගන්නවා. එතකොට මොන පාටද? එතකොට පාටක් නෑ. නමුත් අපිට පෙනුනේ නිල් පාටට. එතකොට අපිට තේරෙනවා දුර ඉන්නකොට අපිට ජේන්නෙ යම්කිසි ඡායාවක් කියලා. දැන් බලන්න මෙහෙම. මේ බිත්තිය හැඳිලා තිබෙන්නේ පයවි ආපෝ තේජෝ වායෝ වලින්. නමුත් මේ බිත්තිය දිහා අපි බැලුවහම අපිට ඒ පයවි ආපෝ තේජෝ වායෝ කියන හතරම ජේන්නෙ නෑ. අපිට පෙනෙන්නේ වර්ණය පමණයි. එහෙම නම් වර්ණය කියලා කියන්නේ පයවි ආපෝ තේජෝ වායෝ කියන

හතරටම අමතර තව එකක්. ඒක නිසා වර්ණ රූපය කියලා කියන්නේ උපාදාය රූපයක්.

ඊළඟට තිබෙනවා ශබ්දය. කවුරුහරි කලා කරන ශබ්දයක් තිබෙනවා. අපි කියනවා ඒ ශබ්දය නිෂ්පාදනය වෙන්නේ සුළඟින් කියලා. සුළඟ ශබ්දය ඇතිකරන සහ අරගෙන යන මාධ්‍යයක් කියලා කියනවා. නමුත් අපිට ඇහෙන්නේ ශබ්දය පමණයි සුළඟ නොවෙයි. ශබ්දය කියන්නේ පයවිත් නොවෙයි - ආපෝත් නොවෙයි - තේජෝත් නොවෙයි - වායෝත් නොවෙයි. ඒකත් උපාදාය රූපයක්.

එතකොට වර්ණය උපාදාය රූපයක්, ශබ්දය උපාදාය රූපයක්, ගඳ සුවඳ උපාදාය රූපයක්, රස උපාදාය රූපයක්, ඕජාව උපාදාය රූපයක්. තවත් තිබෙනවා ස්ත්‍රී භාව රූපය, පුරුෂ භාව රූපය, ජීවිත ඉන්ද්‍රිය, ආකාස රූපය යන මේ සියල්ලම උපාදාය රූප.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස ඕජාව ජේතවද?

පිළිතුර - නෑ, ඕජාව ජේතේ නෑ. ඒක ගුණ විශේෂයක්. අපි කෑම ගත්තම ඒකෙ තිබෙන්නා වූ ඕජා ගුණය අනිත් එකට බලපානවා කියලා අපි ඕජාව අරගෙන පෙන්නනවා. එහෙම පෙන්නුවත් අපිට ජේතේනෙ ඒකෙ තිබෙන වර්ණය පමණයි.

ඒකෙ තිබෙන්නේ මෙහෙමයි. රූපයක් අපේ ශරීරයට ඇතුල් කළහම ඒ අළුතින් ශරීරයට යන්නාවූ රූප වල තිබෙනවා අර ඇතුළේ තිබෙන්නා වූ රූප වලට පිටින් ගිහිල්ලා උදව් උපකාර කරන ගුණ විශේෂයක්. ආන්න ඒ ටිකට විතරයි කියන්නේ ඕජා රූපය කියලා.

අපි කෙසෙල් ගෙඩියක් ගත්තහම ඉස්සෙල්ලාම අපිට ජේතේනෙ වර්ණය. ඊළඟට අපි බලනවා ඒක හයියයිද එබෙනවද කියලා. ඒ කියන්නේ පයවි ගතිය. ඊළඟට ඒක නාසයට ළං කරහම දැනෙනවා ඒකෙ ඉදුණු සුවඳ. ඒක තමයි ගන්ධය. ඒ කෙසෙල්ගෙඩියේ සීතල ගතියක් තිබෙනවා, ඒ තමයි තේජෝ. ඒ කෙසෙල් ගෙඩියේ මදයයි පොත්තයි ඔක්කෝම එකට එක්වෙලා බැඳිලා තිබෙන්නේ ඒකෙ තිබෙන ආපෝ ගතිය නිසා. ඒක කැවහම රසයි. මේකේ වායෝ ගතියත් තිබෙනවා. එතකොට අපිට කරුණු හතක් (7) පැහැදිලියි. එකක් අපැහැදිලියි. ඒ තමයි ඕජා රූපය. මේ කෙසෙල් ගෙඩිය හපලා ගිල්ලහම ඒකෙ තිබෙනවා අපේ ඇහේ තිබෙන රූප වලට උදව් කරන ශක්තියක් ලබා දෙන ගතියක්. ආන්න ඒ ගතියට කියනවා ඕජාව කියලා. ඒක අපිට ජේතේනේ නෑ. අපිට ජේතේනේ වර්ණය විතරයි.

දැන් අපි කිව්වා උපාදාය රූප 24 තිබෙනවා කියලා. මේ රූප සාමාන්‍යයෙන් තනියම පවතින්නේ නෑ. රූප වලට තනියම පවතින්න බෑ. ඒවා පවතින්නේ රංචු වශයෙන්. තනියෙන් අරගෙන කියලා දෙන්න පුළුවන්, නමුත් තනි රූපයක් පෙන්නන්න බෑ. උදාහරණයක් වශයෙන් අපි වතුර ටිකක් අරගෙන ‘මේ තමයි ළමයිනේ ආපෝ’ කියලා කිව්වොත් ඒ බලන එක්කෙනා දකින්නේ වර්ණය පමණයි. නමුත් එයා හිතා ගන්නවා එකේ වතුර තිබෙනවා කියලා.

හැම වෙලේම රූප තිබෙන්නේ රංචුවට පොදියට group එකක් වශයෙන්. පයවි ආපෝ තේජෝ වායෝ වර්ණ ගන්ධ රස ඕජා කියන රූප 8 හැම වෙලේම තිබෙන්නේ එකට. මේකට කියනවා ශුද්ධ අෂ්ඨකය කියලා.

ශුද්ධ අෂ්ඨකය
 (මෙයට ශුද්ධ අෂ්ඨකය කියලා කියන්නේ හැම වෙලාවේම මේ අට දෙනා එකටම ඉන්න නිසා)

- 1) පයව්
- 2) ආපෝ
- 3) තේජෝ
- 4) වායෝ
- 5) වර්ණ - අපිට ජේන්නේ වර්ණය පමණයි.
- 6) ගන්ධ
- 7) රස
- 8) ඕජා

මෙයින් පයව් - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ යන හතර ප්‍රධාන රූප වෙනවා. වර්ණ - ගන්ධ - රස - ඕජා කියන හතර උපාදාය රූප වෙනවා. (මීට අමතරව භාව රූප ආදී තවත් උපාදාය රූප තිබෙනවා, ඒවා පසුව සඳහන් කරනවා)

දැන් ඊළඟට මෙහෙම හිතන්න. සීනි බෝතලේ සීනි ටිකක් තිබෙනවා, කිරි තිබෙනවා, රට කපු තිබෙනවා. සීනි වල තිබෙනවා පයව් - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ - වර්ණ - ගන්ධ - රස - ඕජා යන රූප. ඒ සීනි වල තිබෙන ශුද්ධ අෂ්ඨකය රකින්නේ සීනි වලට අයිති ප්‍රදේශය පමණයි. ඒවා වෙන දේවල් එක්ක සම්බන්ධ වෙන්නේ නෑ.

කිරි වලත් තිබෙනවා පයව් - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ - වර්ණ - ගන්ධ - රස - ඕජා. එතැන තිබෙන ශුද්ධ අෂ්ඨකය නියෝජනය වෙන්නේ ඒ කිරි වලට සම්බන්ධ ප්‍රදේශයේ පමණයි.

ඊළඟට රට කපු. රට කපු වල තිබෙන්නා වූ පයව් - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ - වර්ණ - ගන්ධ රස - ඕජා වැඩ කරන්නේ ඒ group එකේ විතරයි. ඒවා වෙන ඒවාට සම්බන්ධ වෙන්නේ නෑ.

දැන් මේ හැම එකකම තිබෙනවා පයව්, හැම එකේම තිබෙනවා ආපෝ. නමුත් සීනි වල තිබෙන පයව් ටික ගිහිල්ලා කවදාකවත් කිරි වල තිබෙන පයව් ධාතුවට හේත්තු වෙන්නේ නෑ. කවදාකවත් කිරි වල තිබෙන පයව් ධාතුව සීනි වලට සම්බන්ධ වෙන්නෙත් නෑ, රට කපු වලට සම්බන්ධ වෙන්නෙත් නෑ. ඒවා ඒවාට අදාළ රූප ප්‍රදේශයේ පමණයි තිබෙන්නේ. යම් කිසි විදියකින් ශුද්ධ අෂ්ඨකයේ එක රූපයක් එතැනින් නැති උනානම් අනිත් හත් දෙනාත් නැති වෙලා යනවා. ඔය විදියට තමයි රූප තිබෙන්නේ.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස ඕජාව ගැන කථා කරනකොට කෑම විතරයිනේ ගත්තේ. එතකොට අනිත් ඒවා?

පිළිතුර - අපි වෙලිව්ව ලී කැල්ලක් ගත්තත් ඒකෙත් තිබෙනවා පයව් අපෝ තේජෝ වායෝ වර්ණ ගන්ධ රස ඕජා කියන ශුද්ධ අෂ්ඨකය. නමුත් එකේ පයව් ගතිය වැඩියි. ඒකයි ඒ වියළි ගතිය. යෝගට වල වැඩි ආපෝ ගතියයි. එනම් දියර ගතිය වැඩියි. ඇයි මේ ලී කැල්ල එකට එකතු වෙලා තිබෙන්නේ? ආපෝ හින්දයි. ඒකෙ ආපෝ ගතියත් වැඩියි පයව් ගතියත් වැඩියි. ආපෝ ගතිය යම්කිසි තැනක වැඩියෙන් තිබෙනවා නම්

ඒවා එකිනෙකට තදින් බැඳීලා තිබෙන ගතිය වැඩියි. කපන්න කොටන්න අමාරුයි. ආපෝ වැඩියි කියන එකේ තේරුම් බන්ධනය වැඩියි කියන එකයි. යකඩ වලත් පයවි සහ ආපෝ දෙකම වැඩියි. ඒක නිසා තමයි යකඩ කඩන්න අමාරු.

ඉස්සෙල්ලාම ලී කැල්ල දැක්කගමන් අපිට ජේන්නෙ ඒකෙ වර්ණය. අපි දැන් ලී කැල්ලක් අරගෙන කැල්ලක් කඩලා නාසයට ළං කරහම ප්‍රිය මනාප හෝ අප්‍රිය වූ ගන්ධයක් දැනෙනවා. ඒ ගන්ධය අපිට දැනෙන්නේ ඒ ලීය අස්සේ ඒ ගන්ධය තිබෙන නිසා.

අපි ඒ ලී කැල්ල හොඳට හැපුවොත් යම් කිසි වෙලාවක තිත්ත රසක් හෝ කුණු රසක් හෝ මොකක් හෝ රසක් දැනෙනවා. අපිට ඒ රස දැනෙන්නේ ඒ රස ඒක තුල හැංගිලා ගිලිලා ඒකට කැවිලා බැඳිලා තිබුණ නිසයි. දැන් ඒ ලීයේ වර්ණයත් තිබුණා, ගන්ධයත් තිබුණා, රසත් තිබුණා.

ඊළඟට අපි ඕක ගිලිනවා. ඒක යනවා අපේ අමාශයට. එතකොට අමාශයේ තිබෙන දේවල් සමග මිශ්‍රවෙලා එහි ඇති රූප වලට බලපෑමක් කරනවා. ඒ බලපෑම එක්කෝ ගුණයක් හැටියට වෙන්න පුළුවන් නැත්නම් අගුණයක් වශයෙන් ලෙඩක් හදන්න හරි යම්කිසි බලපෑමක් කරනවා. මේ ඕජාව කියන එක යම්කිසි දේකට effective and supportive condition එකක්. ඒ කියන්නේ මේ ඕජා ගුණයට යම් කිසි දේකට impact එකක් කරන්න පුළුවන් ගතියක් තිබෙනවා.

අපි හිතමු අපි ලී කැලී ටිකක් කැවා කියලා. එතකොට අපි ලෙඩ වෙනවා. දැන් ඉස්සෙල්ලා ලෙඩ නැතුව ඉඳලා ලී කැවහම ලෙඩ උනේ ඒකෙ තිබිවිව යම්කිසි බලයක් අපේ ඇඟට වද්දපු නිසා. ආන්න ඒ ගුණයට කියනවා ඕජාව කියලා. ඕජාව කියන ගුණය සමහර ආහාර වල වැඩියි, සමහර අහාරවල මධ්‍යමයි, සමහර ආහාර වල අඩුයි. අඩු වැඩි වශයෙන් වුවත් මේ ඕජාව හැම දේකම තිබෙනවා. ගල් කැටයක් ගත්තත් අඩුවෙන් හරි ඒකෙන් ඕජා ගුණය තිබෙනවා. මිරිස් ගලක මිරිස් අඹරන වාරයක් පාසා ඒ ගලත් ටික ටික ගෙවී යනවා. ඒ කියන්නේ ඒ ගලත් ටික ටික අපිට මිරිස් සමග කැවෙනවා. ඒකෙ තිබෙන ඕජාවත් අපේ ශරීරයට එකතු වෙනවා. ඒවගේම තමයි රත්තරන් හඳුන් වගේ ඒවාත් ආහාරයට ගන්නවා. ඒවා ඉස්සෙල්ලා ගලක උරව්වු කරලා ඊට පස්සේ වතුරේ දියකරලා බොනවා. ඒ කියන්නේ රත්තරන් වලත් මිරිස් ගලෙන් හඳුන් වලත් අඩුවෙන් හෝ වැඩියෙන් මේ ඕජාව තිබෙනවා. මේ වගේ බැලුවහම හැම එකකම ශුද්ධ අෂ්ඨකයම තිබෙනවා.

අපි අභිධර්මය ඉගෙන ගන්නවා කියන්නේ අපි හිතපු නැති තැන් වලට අපේ හිත ගිහිල්ලා ස්පර්ශ කරපු නැති තැන් වලට රිංගවලා වද්දවලා ස්පර්ශ කරවන එක. මේ කිව්වේ සාමාන්‍ය වශයෙන් - (in general).

අපි කර්ම ශක්තියකින් මවු කුසේ උපදින වෙලාවේ, අපි ඉස්සෙල්ලාම පහළ වෙන තැනදී ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයේ තිබෙන කර්ම බලයත් එක්ක රූප වර්ග කීපයක් හැදෙනවා. ඒ තමයි කාය දසකය - භාව දසකය සහ වත්ථු දසකය. ඒක වෙන්තේ මෙහෙමයි.

ඒක හැඳෙන්නෝ පයවි - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ - වර්ණ - ගන්ධ - රස - ඕජා කියන ශුද්ධ අෂ්ටකය සමඟ ජීවිත ඉන්ද්‍රිය රූපයත් - කාය රූපයත් එකතු වීමෙන්.

(1) වෙනි දසක කලාපය = කාය දසකය

1. පයවි
2. ආපෝ
3. තේජෝ
4. වායෝ
5. වර්ණ
6. ගන්ධ
7. රස
8. ඕජා
9. ජීවිත ඉන්ද්‍රිය
10. කාය රූපය

මේ රූප දහය කර්මයෙන් හැදිවිට එක group එකක්, එක පංතියක් හැටියට ඉන්නෝ. ඒකට හේතුව කාය රූපයට අනිත් අය නැතුව තනියම පවතින්න බෑ. ඒවාගේම ජීවිත ඉන්ද්‍රියේ quality එක තමයි කාය ඉන්ද්‍රියත් අනිත් රූප අට දෙනාත් මැරෙන්න නොදී පවත්වන, assist කරන ගතිය. ජීවිත ඉන්ද්‍රිය රූපයේ duty එක තමයි ඒ group එකේ ඉන්නා වූ අනිත් අයට ජීවය දීලා රැක බලා ගන්න එක. මේ group එකේ රූප 10 ක් තිබෙනවා. මේ දහයේ කලාප හැඳෙන්නෝ කර්මයෙන්.

(2) වෙනි දසක කලාපය = භාව දසකය (3) වෙනි දසක කලාපය = වත්ථු දසකය

1. පයවි
2. ආපෝ
3. තේජෝ
4. වායෝ
5. වර්ණ
6. ගන්ධ
7. රස
8. ඕජා
9. ජීවිත ඉන්ද්‍රිය
10. භාව රූපය

1. පයවි
2. ආපෝ
3. තේජෝ
4. වායෝ
5. වර්ණ
6. ගන්ධ
7. රස
8. ඕජා
9. ජීවිත ඉන්ද්‍රිය
10. වත්ථු රූපය

මේ භාව රූපය පිහිටන්නේ එයාටම වෙන් වෙවිට පයවි - අපෝ - තේජෝ - වායෝ - වර්ණ - ගන්ධ - රස - ඕජා කියන ශුද්ධ අෂ්ටකයක් තුබුනොත් පමණයි.

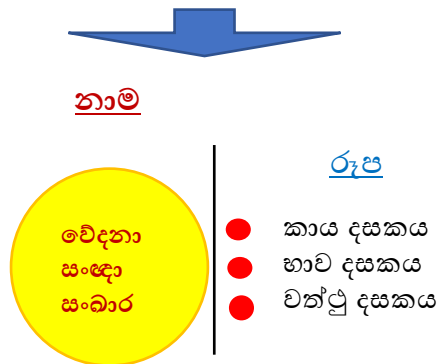
ඒවාගේම **වත්ථු රූපයටත්** ඒකටම වෙන් වෙච්ච පයවි - අපෝ - තේජෝ - වායෝ - වර්ණ - ගන්ධ - රස - ඕජා කියන ශුද්ධ අෂ්ටකයක් අවශ්‍යයි.

මේ දසක කලාප තුන කර්මයෙන් පහළ වූ කලාප තුනක් (3 units). මේ හැම කලාපයකටම අයත් වූ පයවි රූපයක් තිබෙනවා. ඒ රූප උදව් කරන්නේ ඒක අයිති කලාපයට පමණයි. අනිත් කලාප සමග සම්බන්ධ වීමක් වෙන්වෙන්නේ නෑ. උදාහරණයක් ලෙස කාය දසකයේ තිබෙන පයවි රූපය අනිත් කලාප වල තිබෙන පයවි රූප සමග සම්බන්ධ වීමක් වෙන්වෙන්නේ නෑ.

ඒවගේම තමයි ජීවිත ඉන්ද්‍රියත්. ඒ ඒ කලාප වලට අයිති ජීවිත ඉන්ද්‍රිය ආරක්ෂා කරන්නේ එයාට අදාළ දසක කලාපය පමණයි. උදා: කාය දසක කලාපයේ පිහිටි ජීවිත ඉන්ද්‍රිය කාය දසකයත් - භාව දසක කලාපයේ පිහිටි ජීවිත ඉන්ද්‍රිය භාව දසකයත් - වත්ථු දසක කලාපයේ පිහිටි ජීවිත ඉන්ද්‍රිය වත්ථු දසකත් වෙන වෙනම ආරක්ෂා කරනවා. මේ විදියට ස්වභාව ධර්මයෙන් හැදිලා තිබෙනවා.

දැන් අපි උපදින වෙලාවේ කර්මයෙන් හදලා දෙන මේ දසක කලාප තුන හදවන්න පුළුවන් බලය ශක්තිය (කර්ම ශක්තිය) තිබෙන්නේ ප්‍රතිසන්ධි සිතේ.

ඒක නිසා කියනවා **‘විඤ්ඤාණ පච්චයා රූපං’** කියලා.

කවදාකවත්ම මේ දසක තුන පහළ වෙන්නේ නෑ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයක් නැතුව. ඒවාගේම ‘වේදනා’ ‘සංඤා’ ‘සංඛාර’ කියන ටික පහළ වෙන්නෙන් නෑ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණ නැතුව. ඒක නිසා ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය පැති දෙකකට උදව් කරනවා. ඒ තමයි ඒ සිත ඇතුලේ තිබෙන නාම ධර්ම වලටත් උදව් කරනවා. රූප ධර්ම වලටත් උදව් කරනවා. ඒක නිසා කියනවා **‘විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං’** කියලා.

- මේකට කියනවා ප්‍රතිසන්ධි අවස්ථාවේ **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියලා.

තවත් තිබෙනවා දැනගත යුතු දෙයක්. සමහර සත්වයෝ මේ මනුස්සලෝකයේ උපදිනකොට ඒ ගොල්ලන්ගේ තිබෙන්නා වූ කර්ම ශක්තිය නිසා භාව රූපය පිහිටන්නේ නෑ. ඒ කියන්නේ එයා ස්ත්‍රී කෙනෙකුත් නොවෙයි පුරුෂ කෙනෙකුත් නොවෙයි. එතකොට එයාට භාව දසක කලාපයම පිහිටන්නේ නෑ. එයාට පිහිටන්නේ දසක කලාප දෙකයි. කාය දසකය සහ වත්ථු දසකය පමණයි.

කාය දසකය

1. පයව්
2. ආපෝ
3. තේජෝ
4. වායෝ
5. වර්ණ
6. ගන්ධ
7. රස
8. ඕජා
9. ජීවිත ඉන්ද්‍රිය
10. කාය රූපය

(ඒ අයට භාව රූපයක් නැ)

චන්ද්‍ර දසකය

1. පයව්
2. ආපෝ
3. තේජෝ
4. වායෝ
5. වර්ණ
6. ගන්ධ
7. රස
8. ඕජා
9. ජීවිත ඉන්ද්‍රිය
10. චන්ද්‍ර රූපය

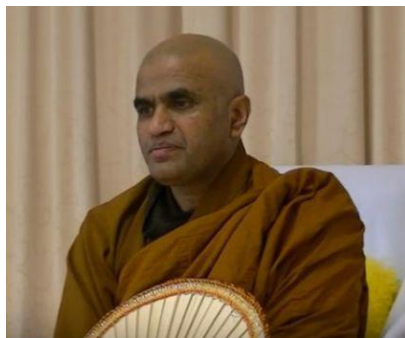
මෙයාට තිබෙන්නේ දසක කලාප දෙකයි. ඒ කියන්නේ තනි රූප (Individual රූප) 20යි. මෙයාට වේදනා සංඥා සංඛාර කියන නාම ධර්ම තිබෙනවා. එතකොට සියල්ල රූප ධර්ම 20 + නාම ධර්ම 3 = 23 යි.

මෙහෙම කෙනෙක් ඉපදුනහම කියනවා භාව රූප නැති නපුංසක කෙනෙක් කියලා. නමුත් දිවැස් තිබෙන්නා වූ කෙනෙක් හෝ හොඳ ඥානයක් තිබෙන්නා වූ කෙනෙකුට තේරෙනවා හැර සාමාන්‍යයෙන් බාහිර වශයෙන් බැලූ බැල්මට ඒබව තේරුම් ගන්න බෑ.

දැන් හොඳට මතක තියා ගන්න, අද තේරුම් ගත්තේ විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං කියන තැන ප්‍රතිසන්ධි අවස්ථාව පිළිබඳ විතරයි කිව්වේ. ප්‍රචාන්ති අවස්ථාව ගැන තවම කිව්වේ නෑ.

හොඳයි මේ පින්වත් සෑම දෙනාටම ධර්ම අවබෝධය වේවා කියලා මෙමතියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සාධු! සාධු! සාධු!

ඉහත සඳහන් ධර්ම දේශනාව අති පූජ්‍ය හන්තේ ජිනාලංකාර ස්වාමීන්වහන්සේ විසින් දේශිතයි.